

המגרש פרק תשיעי גיטין

פ.ח.

עין משפט נר מצוה

עג א מיי פ"ד מה' גיטין
הל' דר סג עין נ
טו"ש ע"ה ע"י קל סעיף
ז:
ע ד ב מיי פ"ט עס ה' מ'
סג עס טו"ש עס
סעיף יח:

מוסף תוספות

א. דרוקא הכא בעי אבל
בעלמא לא. מוס' הא"ש.
ב. דאמרין [ב"ב קסג
ע"ב] בין עדים לאשרתא
אפילו ביה שיהא אחת פסולין
דילמא גיזי ליה לעילאי
ויתכוב שטר הוא ועדין
בישמת אחת. ט"ז. ג. וא"ת
אמאי לא חיישין דילמא
מיוזמי ליה חובה בתחלה
השטר גיזי ליה. ט"ז. וישין
מה"ש. ט"ז. ד. כי אימליך
מאי הוה, [ו]הן קיימא לן
כרב נחמן. הי"ד שגל הי"ד
[ועין מ"ג]. ה. רש"י אי
נמי. מוס' הא"ש. ו. והוה
ליה גט שכתב לשם א"ת
אחרת ואין זה כריתות לשם
אשה זו. רש"י. ט"ז. ט. של
של האיש בעצמו או של
האשה. שלא היו חוששין
לכתוב עיקר השם. רש"י.

פסקי ר"ד

אבל גט פשוט צריך שיהו
עדין מתקין. הי"ד ראשו של
זה בעד ראשו של זה שספק
שני ראשי הגט זה אצל זה
שהתחיל לכתוב גט א'
מאמצע הגמילה ועד סופה
ועד כתב גט אחר באמצע
הגמילה ועד סופה השני
והעדים חתמו בין שני
הראשים שניהם פסולין שאין
החתימה עולה לאחד מהם.
ראשו של זה בעד סופו של
זה והעדים למטה את
שהעדים נקראין בסופו
דהיינו התחתון כשר אבל
העליון פסול ולא תימא עדים
אתרייהו. מה"ש. ח. כתב
הסופר ועד כשר. א"ר ירמיה
חתם סופר שנינו. פי' חתם
סופר עם עד אחד שנינו
דכשר. ואשמינן מתני' דלא
חיישין שמתא בעל לא צוה
שיתחתם הסופר אלא אמר
לשנים אמרו לסופר פלוני
ויכתוב ולפלוני ופלוני
ויחתמו וחושי הנין שלוחין
לכיסופא דספרא וחתמהו
להא לא חיישין כדאוקימנא
בפי' מי שאחור דהא מני' ר'
יבס' היא דאמר מילי לא
מיססין לשליח והבעל
בעצמו צריך לחתום לסופר
לכתוב ולעדים לחתום ולא
שליח להם ע"י שליח הלכך
ליכא למיחש להכי. ההוא
כתובת חתיים דאיתא לקמייה
דרי' אבהו הוהו ידע ליה
לחופסא דשטרד לחתימת
ידא דחד שהוא. פי' היתה
האשה צריכה לקיים חתימת
הכתובה והיו מכריזים העדים
כתובת טופס השטר שהוא
של סופר פלוני וגם חתימת
עד אחד. סבר לאכשורה
כדתנן כתב הסופר ועד כשר.
אלמא כתובת הסופר
כתהימת עד אחד דביא. א"ל
ר' ירמיה חתם סופר שנינו
אבל כתובת השטר לא מתניא
מדי. איש פלוני עד כשר.
אע"פ אלא כתב פלוני בן
איש פלוני או אם כתב בן איש
פלוני עד כשר אע"פ שלא
הזכיר שמו או שכתב פלוני
וכן פלוני ולא כתב עד כשר
וכן היו נקי הדעת
שבידושלם כותבין בלשון
צוקה ולא היו כותבין עד:
בן כתב התיבה ותיכחה כשר
פי' כתב שכתב את ראוהו בן
פלוני פטריה ותיכח ותיכח

הבא נמי כשיש ריוח מלמעלה. מ"כ יש להכשיר גיטין ושטרות
שאין בהן ריוח כלל לא למעלה ולא למטה^א וכן משמע כולה
שמעמין דריש גט פשוט (ב"ב דף קסג.)^ב ואלמא ה"ר אלחנן דלפ"ה לא
חיישין שמה יחתוך צעל השטר מן השטיין של מעלה לפי שהמון ולא
זכות צעל השטר הוא למעלה ולא

יחתוך וזכור: **ויר"ל לא אומרי**
אימליך. פי' בנקוטאם צטיטלו ושוז
אינו יכול לחזור לגרש בו ואין נראה
דלר"ג דלמך חוזר ומגרש בו מאי
איכא למימר^ד ומיהו אמר ה"ר עורא
הנציא דלעיל שנגמר הגט אינו יכול
לצטלו אלא כשלא נכתב בו מודה
ר"ג דאינו חוזר ומגרש בו ועוד ה"ה
דל"ל כמו נכתב ציוס ונתמס צלילה
ואין נראה כי העדים ודאי זיהרו
שלא יחתמו על שטר מוקדם ואורי'
דנראה לפרש ולמלא אימלוכי כו'
דשנא התמיל לכחוז הגט לשם איש
אחר ונמלך וסיימו לשם זה^ה וכגון
שמתוהין שוין וכו' לאלוור דלא צעי
מוזכר ומתוהו אי' אפי' כרי"מ ואימליך
קודם שם האיש והאשה:

בול"י האי לא חיישי. היינו דוקא
למלך צין הרי את למותרת
לא חיישי אלא מ"מ צעין שהיא ריוח
למעלה וצטלו דאי לאו הכי חיישין
למלא גיזי ליה ואיתרמי דהוי הרי
את מלמטה ומותרת למעלה:
אמר י' רבי ירמיה חתם סופר
שנינו. משמע דהלכה כר' ירמיה
מדמיימי מרבי ירמיה אהא עובדא
משמע דהכי ק"ל חתם סופר ועד כשר
בשאר שטרות וכחז סופר ועד פסול
אפילו בסופר מוזכק ודלא כשמואל
דהכשיר כתב סופר מוזכק ועד
ולכתמילה פסול צעין ומ"מ אין
להכשיר חתם סופר ועד צעין מכל
רבי ירמיה דהא לכל אמוראי בסוף פ'
התקבל (לעיל טו.) דמכשירי צאומר
אמרו יש לפסול חתם סופר ועד משום
דנפיק מנייה חורצה כדלמך חתם:
י' ויבך היו נקי הדעת שבידושים^א
בוותבין. שלא היו כותבין אלא
איש פלוני בן פלוני ור"ח וכן ר"ת

גרסי חתימה ומתיכמה כשר וכי היו
נקיי הדעת שצירושלים כותבין פירוש
שלא היו כותבין אלא חתימתם^א וחתימה
אצות דבגמרא לא איירי בחתימה
האיש דכהא לא חתימה שהמספחה
נקראת על שמה:
[מאי קראה. כי תוליד חד דור
צנים מרי דור וצני מרי דור
צנים מרי דור הרי ז'.] גליון מוס':
שמע

עלינו כי צדיק ה' אלהינו
משום צדיק ה' אלהינו ויביאה עלינו אלא
צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהגלה גלות צדקיהו ועדיין
גלות יבניה קיימת דכתיב ביה בגלות יבניה^א ההרש והמסגר אלף
הרש שבשעה שפותחין נעשו הכל כהרשין מסגר כיון ששוגרין
שוב אינן פותחין וכמה^ב אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים^ג ולגושנתם
אמר

אלה גלו
הרשע של אחזכ על שם צית דיו של
עשרת השבטים ומהיהא שעתא קרי לה חורבן דהיינו אומללה יולדת השבטה שילדה שבט משפחות לע"ז: עליו עלה. מפני שלא
הרשע של אחזכ המלכים צא הפורעניות זימיו צתמיה: פרדסיאות. שוממים: אופן שנים שלא עלו. הואיל שאין מוחה צדס
הן לא עלו יגלו וילכו בצציי: וישקוד. וימחר כמו כי שוקד לני על דברי מתרגמין מוטי אנה (ירמיה ה: ה) גלוס דקדיס
חצרות ירושלים שגלו כולם: גלוס יבניה. הוא יושבין קדמה לגלות דקדיס חתם עשרה שנה וזו היא דקדיס שמייה והחתיב
ציתו כדי להגלות דורו של דקדיס בצצול צעוד שחכמי גלות יבניה קיימין שילמדו מורה לאלו הגולים אחריהם לפי
שרוב חכמי התורה גלו עם יבניה דכתיב צהו החרש והמסגר אלף: כיון שפוגרין. הלכה שהם סגורים צה שאינם יודעים
להשיב לשאליהם שוב אין לה פותחין אחריים: עולא אמר. היינו דקדיס שמייה להציא הרעה לסוף ח' מאות וחמשים דהיינו
צ' שנים קודם ונושנתם דהוא צגימטריא ח' מאות וחמשים ואם שמו עד ונושנתם היה מתקיים צהן כי אצל חצדקין י':
ש"מ

כשיש ריוח מלמעלה. דודאי לא נכתב בו יומר: **ודלמא אימלוכי**
אימליך. מתחילה שלא לגרשה והדר אימליך לאחר זמן לחזור ולגומרו
ונמלא הראשון צטלו. אי' ה"ל נכתב ציוס ונתמס לאחר זמן דהואיל
יש ריוח מלמטה נראין כן הדברים: **הרי את מלמטה ומותרת**
מלמעלה. דכתוך כדי גמר צליל צעל דבור

ליכא למימר דמימליך קדי גמר גומר עד
לכל אדם ונמלך: **ודלמא הרי אימרי.**
צתוך כדי גמר דבור חזר צו: **רצ**
אשי אמר. כולהו קשייתא צהכי
מיתרצן כגון דידעיה ציה מתמתא
דמגילתא שניכר ציה מתימת הקלף
קציב סביב כל לא הגט שלא היה צו
קציב אלא ה' לא למעלה ולא למטה
שניכר ציביות הקלף שחור ועב שלא
נגע שם מער הגלגים שדך עושי
קלפיים שקושרים אצנים סביב למתוח
הקלף ומתמילין לתקנו כסמון וכשאין
ריוח מלמטה עסקיין דליכא למיפרכ'
אימלוכי אימליך: צנגגו. של חתימה
לפני כתב הגט דלמי ודאי על גט זה
כתיב ומתני' צשרגלי חתימה כלפי
כתב הגט דליכא למימר שמה למעלה
מאותה חתימה היה כתוב שטר ועליו
חתמו העדים: **ליחוי הי מנייהו.** גגו
כלפי כתב ולימכר דודאי עליו חתמו
דקס"ד העדים חותמין צרוחצ
הקלף כסדר כתב הגיטין: **דרמו להו**
פי עירא. העדים מוטלין צין שני הגיטין
כצריח ראשי שיטות של חתימה מצצין
הגיטין כצריח הדלת שגמסכת צאזיר
הפתח כך הן ממשיצין צין אזיר שני
הגיטין: **אלה רב.** כי חתיס מן האד
לא צגיטין ולא צצטרות אלא צדיסקי
כשהיה מומין אנהיס לרין לפניו
והסופר כותב לשם איגרת הזמנה
צצמו וצתא חותם פעמים מן האד
צצניו הקפדה צכך: **חתם סופר.** עם
עד אחד: **שנינו.** צצמנתו דכשר
דהו להו צ' עדים. ואשמועי' מתני'
דלא חיישין למימר הצעל לא צוה
שיחתום הסופר אלא אמר לשנים
אמרו לסופר פלוני ויכתוב ולפלוני
ופלוני ויחתמו וחסו הנך שלוחין
לכיסופא דספרא וחתמהו להא לא
חיישין כדאוקימין צפרק מי שאחורו
(לעיל עב.) **הא מני ר' יוסי היא.** דלמך
מילי לא מיתסרן לשליח: **דהו**
ידעיו לטופסא. דשטרע שהיו מכירין

כתיבת הסופר וחתימת עד אחד
ולא היו מכירין חתימת השני: **עד י'**
ודות. הויה חתימה שאם כתבה
צגט לא מפקלל למיהוי כשהיה שמו
ושמה: **צנים.** היינו דור צ': **וצני**
צנים. היינו דור ג' ומכאן ואילך
קרי ליה ונושנתם: ז' צני דיוני' ו'
משפחות של מלכים ממלכי ישראל.
והנך דמלכי יהודה לא חשיב שהיו
ציימיהם של אלו והו כצ"ד אחד
(י' המלך וצני וכן וכל מלכים שקמו
מוצרו שפוחין קרי חד צית דין. שלום
צן ציש וחכריה לא קחשיב לפי שלא
מלכו שנה שלמה וכן זמרי אצל עמרי
אציו של אחזכ על שם צית דיו של
עשרת השבטים ומהיהא שעתא קרי לה חורבן דהיינו אומללה יולדת השבטה שילדה שבט משפחות לע"ז: עליו עלה. מפני שלא
הרשע של אחזכ המלכים צא הפורעניות זימיו צתמיה: פרדסיאות. שוממים: אופן שנים שלא עלו. הואיל שאין מוחה צדס
הן לא עלו יגלו וילכו בצציי: וישקוד. וימחר כמו כי שוקד לני על דברי מתרגמין מוטי אנה (ירמיה ה: ה) גלוס דקדיס
חצרות ירושלים שגלו כולם: גלוס יבניה. הוא יושבין קדמה לגלות דקדיס חתם עשרה שנה וזו היא דקדיס שמייה והחתיב
ציתו כדי להגלות דורו של דקדיס בצצול צעוד שחכמי גלות יבניה קיימין שילמדו מורה לאלו הגולים אחריהם לפי
שרוב חכמי התורה גלו עם יבניה דכתיב צהו החרש והמסגר אלף: כיון שפוגרין. הלכה שהם סגורים צה שאינם יודעים
להשיב לשאליהם שוב אין לה פותחין אחריים: עולא אמר. היינו דקדיס שמייה להציא הרעה לסוף ח' מאות וחמשים דהיינו
צ' שנים קודם ונושנתם דהוא צגימטריא ח' מאות וחמשים ואם שמו עד ונושנתם היה מתקיים צהן כי אצל חצדקין י':
ש"מ

גליון הש"ס
תוס' ד"ה וירמיה ב' ה"ד"ג
דאמר חזון. לעיל דף לז
ע"כ:

מוסף רש"י

חתם סופר שנינו. האם כתב
סופר דקמין חתם הוא. שם
חתם הסופר בעד ועד אחר
עמו כשר (לעיל טו.) לא תימא
דמתכשר הן צתמיתם עד
אחד ומכאן דסופר שני, אלא
הכי קאמר חתם הסופר כגט
עד ועד שיש עמו כשר (לעיל
טז.) אלא הושע ויבטלן.
שני שגלו עניי הויה כשר
כשני גלות, צגלות ראשונה
רן חן עיון ואת הן וגו' (מ"א)
טו ח' הנהא עגל שצדן,
ושניה כשגלו לאתון ועל גט
עגל צצנייה אל לקיים מה
שנאמר (הושע י') גם אומר
לאזור יוגל, ולפי צצטלו
כדיפסאות ויסי ומנעו
מלגלות לרגל, אלא חתם
גזר דים לגלות ציימין, שער
עכשיו ח' הנהא צצנייהם
ועמה ח' הנהא צצנייהם וזה
שאר הושע בן צית (סס) כי
ענה הויה אפרים ונמלא
ישראל עמה נגלית רעמסה
(וש"י ח"ב ח' ה) הושע בן אלה
כשר עכשיו וישע הרע
צעניו ה' רק לא מלכי
ישראל, היינו דקאמר רק,
צצטלו את כפירושלתא ואמר
לאחא שירי יעלו (חתימה כ"א)
דמתנא כסדר עולה כשהיה
הושע בן אלה שגלו עכשיו

היחב עמד והעביר פירושות
נצט ומתבטחו אצל חתימה את ישראל,
צדיקיהו. והמיהר גלות דקדיס שהיא
שיו חתמין כחמה ולמדה לצני גולה
החרש (סס.) כיון שסוגרין. דכר הלכה
דורות כשה מכאן ואילך הוה ליה
שניה שמו ושמה ופסול. כמאן אולא
הא דא"ר חנינא חתיבת אבות בגיטין
עד שלשה דורות כמאן כ"ר שמעון
בן אלעזר: אמר רב הונא מאי קראה
כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם
בארץ פי' אלמא עד שלשה דורות
מתיישנים ומשתכחים הראשונים: